

A német tengeralattjárók legújabb sikerei

Berlin, február 27.

Valamennyi német lap az első oldalon közölte az ezen a héten kiadott immár harmadik különjelentést, amely szerint elsüllyesztették 107.800 tonnányi 17 hajót és megtorpedóztak további öt hajót, amelyek közül több szintén elvesztettek tekintendő. Kiemelik a lapok, hogy a hét eleje óta összesen 315.000 tonnányi 49 teherhajót és tartályhajót, valamint négy vitorlást süllyesztettek el.

A Völkischer Beobachter Dönitz vezértengernagy hivatalának közleményéből különösen azt emeli ki, hogy az Angliából az Egyesült Államokba tartó egyetlen hajókaravánból 23 teherhajót és tartályhajót süllyesztettek el, hét további hajót pedig megrongáltak s így ezt a nagy hajókaravánt egy egész kis maradvány kivételével teljesen megsemmisítették. Hangsúlyozza a lap, hogy a német búvárszázadok ezeket a sikereket hetes erősségű szélviharban érték el és a tengeralattjáróknak nemcsak az időjárás, hanem az ellenséges hajókaravánok erős biztosítása ellen is küzdeniük kellett. A biztosításban rombolókon, korvetteken és más hadihajókon kívül sok ellenséges repülőgép is részt vett.

A tengeralattjárók legújabb sikeréről egyébként a német távirati iroda a következő értesítéseket közli:

A legújabb tengeralattjáró-sikerek az időjárás átmeneti javulásával kapcsolatosak, amit arra használtak fel, hogy falakban támadják azt a nagy hajókisértelet, amelyet egy héttel ezelőtt Írországtól nyugatra megláttak. Ezt a hajókaravánt, amelyet tengeri erővel erősen biztosítottak, szárazföldi támaszpontokról légi biztosításokkal is ellátták. Arról volt szó, hogy a tengeralattjárók a legkeményebb bevetéssel lecsapjanak a hajókisérteletre, amíg az időjárás megjavulása tart. A február 24-iki különjelentés már közölte, hogy ebből a hajókaravánból 17 hajót elsüllyesztettek. A német tengeralattjárók azonban továbbra is szívósan követik az ellenséget, amely a menetirány változtatásával sikertelenül próbálta magát kivonni az új támadások elől. A tengeralattjárók parancsnokai elhatározták, hogy a tengeri és légierők minden elhárítása ellenére kikényszerítik a nagy sikert. Nehéz harcfeleltelek folytatták az üldözést. A harc hat nap és éjszaka tartott. Eredményként a hajókaravánból 23 hajó pusztult el 123.000 bruttó regisztertonna hajótérrel. További hajókat is megtorpedóztak, de az eredményt nem tudták megfigyelni.

A tenger más területein is sikerült ugyanakkor lesújtani erősen biztosított hajókaravánokra. Nemcsak a nyílt tengeren, hanem a Földközi-tenger keskeny vizein is, amelyek szárazföldi támaszpontokról légi ellenőrzés alatt állanak, a német tengeralattjárók hajókaravánokból szállítóhajókat lőttek ki, amelyek a tuniszi arcvonalra szánt csapatok és utánpótló anyagok voltak. A német tengeralattjárók a legutóbbi két hét alatt a Földközi-tenger északafrikai partja előtt nyolc erősen biztosított hajót lőttek ki, 49.000 tonna hajótérrel.

Egy magánosan haladó angol hajó, amely atlanti útja során 15,5 tengeri mérföldes sebességgel közeledett az Azorszigetek tengeri területe felé, bizonyítékul szolgált arra, hogy a gyorsaság sem jelent feltétlenül biztonságot. Egy tengeralattjáró elsüllyesztette a nagy hajót, mégpedig alig néhány órával a hajó felfedezése után.

Unnapi est Horthy István kormányzóhelyettes emlékére

Az elő estet Horthy István kormányzóhelyettes emlékére március 11-én rendezi a Darányi Kálmán-diákház bizottsága a Magyar Művelődés Házában. Most egy éve, hogy a hősi halált halt Horthy István fővédnöksége alatt megindult a legnagyobb középeurópai diákokthoznak, a Darányi Kálmán-diákháznak a gyűjtési akciója. Ezért ragadja meg az épülő diákház bizottsága az alkalmat, hogy elsőnek áldozzon egy ünnepi estén a nagy halott emlékének. Az emlékest az ünnepi beszédet vités nagybanczoni Nagy Vilmos honvédelmi miniszter mondja. A művészi műsorban az egyetemi énekkarok, Szabó Sándor, a Nemzeti Színház tagja, Basilides Mária, az Operaház tagja, Zsámboki Miklós, a zeneművészeti főiskola tanára, az SDG szövet-ség énekegyüttese és Tóth Lajos énekkara szerepelnek. A székesfővárosi zenekar és a budapesti kórus Járny József, az Operaház tagja közreműködésével, Csillery Béla karnagy vezényletével, Kodály: Psalmus Hungaricusát adja elő.

Az ünnepi est víküz nagybányai Horthy István áldott emlékén keresztül általában magyar hőseink előtti kegyeletes hódolás is kíván lenni. A páratlannak ígérkező ünnepi est már előre nagy visszhangot kelt a magyar társadalom szívében. Jegyek a diákház irodájában kaphatók: Kálvin-tér 8, telefon: 181-035.

Az egyéves Teleki Pál-intézet

munkásságáról nyilatkozik az Új Magyarorságnak

Hóman Bálint elnök

Alig több, mint egy esztendő múlva tekint vissza a „Gróf Teleki Pál tudományos intézet”, amelynek modern szervezésű, fiatal tudósgárdája ennek a rövid esztendőnek a leforgása alatt máris messze szétágazó módon kapcsolódott bele a tudomány és a nemzetpolitika korszerű feladatainak munkálásába. Mint emlékeztet, még Teleki Pál gróf tragikus halála előtt merült fel a terv, hogy a korunk állami és társadalmi életét, annak jelenségeit vizsgáló intézmények, — egy részükben a néhai miniszterelnök személyes keretében, bizonyos egységes szervezés szerint egyesüljenek a további munkára. Még ugyanazon esztendő végén jelent meg a kormányrendelet, amely az intézményt életre hívta olyképpen, hogy az addigi államtudományi intézet a maga rokon intézményeivel s az új történettudományi intézet Budapesten, ugyanezen szellemi közösség harmadik tagjaként pedig az erdélyi tudományos intézet Kolozsváron folytassa munkáját, az átfogó intézmény szervezetében.

A Teleki Pál-intézet elnöke, a kormányzó úr Hóman Bálintot, a Magyar Nemzeti Múzeum elnökét nevezte ki, aki ezt a tisztséget is nobile officiumként tölti be s vezető munkatársaként az államtudományi intézet élére Teleki Pál gróf legkedvesebb tanítványát és katedráján utódát, a fiatal Rónai Andrást, a történet-

tudományi intézet élére saját, legközelebb álló tanítványát, Deér József professzort, a közgazdaságtudományi karon szervezett történeti tanszék betöltőjét, az erdélyi tudományos intézet élére pedig Tamás Lajos professzort hívta meg, a háromfelé tagolt munka vezetésére. Hóman Bálint néhány évvel ezelőtt, mint kultuszminiszter, a Nemzeti Múzeum részére vásároltatta meg a múzeum kertjének háttérében épült és eladásra került három palotát, a Nemzeti Lovarda telkét, az Esterházy- és Festetics-hercegi palotát. A nagyszabású elgondolás szerint a lovardai telken épül majd fel az országos Széchenyi-könyvtár modern épülete, az Esterházy-palotában nyerne elhelyezést a Széchenyi-könyvtár egyes gyűjteményei, hogy így maga a múzeum épülete a maga egészében a történeti múzeumot szolgálhassa, a Festetics-palota jól tagolt épületében pedig a Teleki Pál-intézet kapta meg első, ideiglenes otthonát.

Amint az Új Magyarorságnak munkatársa felkeresi az intézetet, a hercegi palota földszintjén és emeleti helyiségeiben már korszerűen berendezett és felszerelt, tudományos intézet külsőségei fogadják. Csupán az első emeleti, nagy tanácsterem őrizte meg egykori díszes külsejét, Hóman Bálint elnöknek és Rónai András professzornak, az államtudományi szekció igazgatójának innét nyílt szobái már hivatali környezetet mutatnak.

Államtudományi intézet, történettudományi intézet, erdélyi tudományos intézet

Amint az elnöknel a széles körben megindult tudományos munka eredményei felől érdeklődünk, Hóman Bálint röviden ismerteti előttünk az intézet létrejöttét, majd a tudományos munka korszerű szervezéséről feltett kérdéseinkre a következőket mondja:

— A tudományos haladás egyik legfontosabb előfeltétele a kutatás és általában a tudományos munka megszervezése, mert a tudomány csak akkor lesz a nemzet és az emberiség életében ható és alkotó tényezővé, ha a munka folytonosságát és céltudatosságát biztosítjuk. Elszigetelten dolgozó, nagy elmék hatalmas lépésekkel vihetik előre a tudományt. A tudományos haladás igazi apostolai azonban azok voltak, akik mellett tanítványokat is neveltek és iskolát alapítva, az eredmények továbbépítését biztosító munkaszervezetet is teremtettek.

A tudományos munka irányításának és szabadságának látszólagos ellentétét említjük, mire Hóman Bálint így felel:

— A tudományos munka célirányos megosztásának, az egyének együttműködésének biztosítására, munkaközösségek létesítésére s ezúton a kutatás bizonyos fokú irányítására szükség van. Ez az irányítás természetesen nem érintheti a tudományos kutatás szabadságát. A tudósok egyéni törekvéseinek korlátozása nem is lehet célunk. Ki kell azonban jelölni a tudomány és a nemzeti élet szempontjából fontosabb főbb irányvonalakat. Meg kell mutatni a felderítésre váró, legfontosabb problémákat, hogy a dolgozó tudósok és különösen az ifjabb nemzedék ne felesleges és céltalan, avagy kevésbé jelentős kérdésekre fordítsa figyelmét. Ezt az irányító feladatot korábban az iskolaalapító mesterek, professorok, majd a tudóstársadalom szervezetei — az akadémiai és szaktudományos társulatok — s az egyetemi tanszékek mellett és a közgyűjtemények keretében kialakult munkaközösségek végezték el. A tudományos munkaszempontjainak bővülésével, feladatainak szerteágazásával merült fel az önálló kutatóintézetek alapításának szükséglete. Ez intézetek, melyek sorában elsőnek az elméleti és gyakorlati irányú természettudományos intézetek alakultak ki, rendszeres célkitűzéssel folytatják a maguk tanulmányait, de egyszermind egybefogják a tudomány ugyanazon ágazataiban dolgozó tudósok és intézmények munkásságát is. Ilyen tudományos kutatóintézet a Teleki Pál-intézet.

Az intézet feladatairól részletesebben ezeket mondja:

— Az intézet feladata a magyarság s a vele együtt élő nemzetiségek, valamint a szomszédos népek történeti életének, állami és társadalmi berendezkedésének, gazdasági- és művelődési szerepének módszeres tanulmányozása és ismertetése. Munkássága időben korlátlan, a történeti folyamat minden időszakára kiterjed, a magyar nép és föld őstörténetétől napjainkig. Térben felöleli a Kárpátmedence vonzókörébe tartozó, egész keletközépeurópai térséget. Targyi tekintetben a

A MAGYAR NŐK LAPJA

az előkelő magyar szépirodalmi folyóirat, országosan szenzációt keltő meglepetést szerzett a közelmúltban hatalmas olvasótáborának új, modern formával, ötletes, színes, illusztrációival, minden eddiginél kimagaslóbb irodalmi tartalmával.

Az elegáns külsőben megjelenő **MAGYAR NŐK LAPJA**

Papp Jenőnek

a lap főszerkesztőjének, a kitűnő esztétának és szinkritikusnak művészi szellemét tükrözi vissza. E lap hasábjain mondja el Papp Jenő „Színházi Krónika” címmel művészi erejű és hatású szinkritikáit, amelyek az írásművészet legmagasabb élvezetét nyújtják. A magyar irodalom reprezentáns írói irnak novellákat, folytatásos regényt, cikkeket a lapba. Divat, kézimunka, háztartás, gyermeklap, szépségápolás, kertészet, üzenetek rovatai pótolhatatlanok.

Kérjen ingyen mutatványszámot, hogy megismerje az új formában megjelent Magyar Nők Lapját.

Kapható minden dohánytözsdeben, újságarusnál és IBUSZ-pavilonban!

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Ferenciek-tere 7.

— Feladatunkat — mondja Hóman Bálint — a három intézet tudós igazgatóinak irányítása mellett a forrásanyag gyűjtése, rendszerezése, nyilvántartása, az alapvető problémák kijelölése, kritikai elemzése és tudományos feldolgozása által látjuk el. E munkásság során állandóan figyelemmel kísérjük a magyarságot érintő külföldi mozgalmakat és tevékenységeket, valamint a rokon feladatokat végző, hazai intézmények munkásságát. Targykörünk terjedelméből és szerteágazásából következik, hogy az intézetek önmagukban képtelenek az egész feladat megoldására. Ezért a munkamegosztás elvét alkalmazva, együttműködünk az említett intézményekkel, így a budapesti egyetem magyarságtudományi intézetével és más egyetemi intézetekkel, a levéltárakkal és múzeumokkal, valamint a tudományos társulatokkal is s ezeknek idevágó munkálatait anyagilag is támogatjuk. Számottevő támogatásban részesítettük már a budapesti egyetem magyarságtudományi intézetét és régészeti intézetét, a magyar történelmi társulat forráskiadványait, Mátyusz professzor úgynevezett népiélettörténeti kiadványait, a Nemzeti Múzeum ásatásait. Ezenkívül több más kiadvány és tudósok kutatásai kaptak támogatást.

Tudományos kutatóintézetek terve Pécsen, Szegeden és Debrecenben

Az intézet munkájának látható eredményét kérdezzük.

— A Teleki-intézet munkásságának eredményeit, — hangzik a válasz, — saját kiadványaiban és más időszakos kiadványokban bocsátja közre s különös gondot fordít a magyar problémákat ismerető, idegen nyelvű kiadványok közrebocsátására. A német és francia vonalon új folyóirat helyett a Lukinich Imre szerkesztésében megjelent „Archivum Europae centroorientalis” támogatásával és bővítésével s az Eckhardt Sándor által szerkesztett „Etudes Hongroise” feltámasztásával oldottuk meg a kérdést. Magyar nyelven most jelent meg az intézet tanácsának és tagjainak munkáit tartalmazó, 730 oldalas, hatalmas, első fülvkönyvünk. Nyomon fogja követni „Tanulmányok” címen megjelenő, másik állandó kiadványsorozatunk első kötete. A hazai nemzetiségek multját és jelenét egész sor tudós munkájával igyekszünk megvilágítani és idegen nyelven is megismertetni. Több idevágó forráskiadvány és monográfia van munkában. Emellett nagy gondot fordítottunk a magyar történet és a mai magyar élet legfontosabb kérdéseinek idegennyelvű ismertetésére is. A két budapesti intézetben és Erdélyben is lelkes buzgalommal folyik az anyaggyűjtő, rendszerező és feldolgozó munka. A Teleki-intézet kötelekben dolgozó fiatal, de jobbjára máris elismert tudósok — a kitűnő igazgatók, Deér József, Rónai András és Tamás Lajos professzorok irányítása mellett, akiket Knieza István, Kosáry Domokos és több más egyetemi tanár támogatnak munkájukban. — a

legnagyobb lekesedéssel és egyszerűséggel fáradoznak célkitűzéseink megvalósításán.

A hivatalos szervek megtört támogatásáról azt mondja Hóman Bálint: — Munkánkat nagyban elősegíti a kultusz-kormány és a pénzügyi kormányzat hathatós támogatása. Halálával és köszönettel kell itt is megemlékeznem az intézet alapításának és megszervezésének ügyét annak idején annyira szeretettel és megértéssel felkaroló Teleki Pál gróf és Bárdossy László miniszterelnökökről és Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszterrel; az ő segítségük nélkül nem juthattunk volna el oda, ahol ma állunk. Ma is teljes támogatást élvezünk a kormány részéről, s mind a miniszterelnök úr, mind a kultuszminiszter úr felkarolta azt a gondolatot, hogy — ha egyelőre kisebb keretben is — a Dunántul, az Alföld és az északkeleti részek magyarságtudományi problémájának felkarolására, az erdélyi magyar intézet-hez és a budapesti egyetem magyarságtudományi intézetéhez hasonló, kutatóintézetek létesüljenek Pécsen, Szegeden és Debrecenben. Ezeknek az új egyetemi intézeteknek a Teleki Pál-intézet szintén segítségükre lesz munkájukban.

Végül Hóman Bálint történetírói munkássága felől érdeklődünk, mire azt a választ kapjuk:

— A középkori magyar történetnek egy-kötetes, rövidebb összefoglalásán dolgozom, az újabb eredmények és történettudományi szempontok felhasználásával. A munkához körülbelül másfél, két esztendő szükséges, s az így talán a jövő év derekán jelenhetik meg.

Előkelő lakásába csakis **Mága-csipkét** DEAK FERENC UTCA 17. SZAY